

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
معاونت پژوهش
تحقیق درسی سطح سه (کارشناسی ارشد)

عنوان:

علل ایجاد اختلافات میان زوجین از نظر آیات و روایات ائمه معصوم (علیه السلام)

استاد راهنما:

سرکار خانم صادق

نگارنده:

نجمه نماینده

سال تدوین

۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

زوج به معنای جفت و قرین از یک جنس است که شامل نر و ماده میشود که بهترین و کامل ترین حالت آن در قالب ازدواج در میان انسان ها متبلور شده است که تحت آن خانواده شکل گرفته است. گاهی اتفاق افتاده است که زوجین در مسیر گذران زندگی دچار اختلافاتی شده اند که اگر به صورت صحیح مدیریت نشود اصل بنیان خانواده در معرض خطر فروپاشی قرار گرفته است. اگر زوجین علل و عواملی که میتواند زمینه ساز بروز و ظهور اختلاف و تفرقه افکنی در رابطه زوجیتشان باشد را از قبل بشناسند و نسبت به آن اطلاع داشته باشند از آن امور اجتناب کرده و آگاهانه تر عمل خواهند کرد. به خصوص زمانی که آن علل و عوامل تنش زا از منظر آیات و روایات الهی و روایات ائمه معصوم (علیهم السلام) عرضه شده باشد از کارآمدی تمام و کاملی برخوردار خواهد بود. تاریخچه علل اختلافات میان زوجین به ازدواج و قدمت تاریخ زندگی بشر برمیگردد. به نظر میرسد که عوامل فردی چون عدم رعایت حقوق و عدم کفویت و ... و عوامل خانوادگی چون ازدواج تحمیلی و دخالت های خانواده ها و اقوام و ... و عوامل اخلاقی چون عدم عفو و گذشت و عدم صبر و بردباری و ... در بروز و ظهور این اختلافات دخالت داشته است و با رجوع به آیات قرآن و تفاسیر و کتب روایی و سایر کتاب ها و مقالات و پایان نامه ها مصادیق آن عوامل استخراج و بیان شده است تا به این صورت گامی در جهت شناساندن عوامل تنش زا و اختلاف افکنی میان زوجین برداشته شود و بنیان خانواده در معرض تزلزل قرار گرفته نشود.

واژگان کلیدی: علل، اختلافات، زوجین، خانواده.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه

۱

فصل نخست: کلیات

گفتار اول: طرح تحقیق

۳

الف- تبیین موضوع

۳

ب- اهمیت و ضرورت تحقیق

۴

ج- اهداف و فوائد تحقیق

۴

د- پیشینه تحقیق

۵

هـ- سؤالات تحقیق

۸

و- فرضیه تحقیق

۸

ز- پیش فرض های تحقیق

۹

ح- مفاهیم و متغی‌ها

۹

ط- روش تحقیق

۹

ی- سازماندهی تحقیق

۹

ک- محدودیت ها، مشکلات و موانع تحقیق

۱۰

گفتار دوم: مفهوم شناسی

۱۰

نشوز:

۱۱

معروف:

۱۱

تسکناوا:

۱۲

عاشورا:

۱۲

فصل دوم: علل فردی

.....۱۴	گفتار اول: عدم کفویت
.....۱۷	گفتار دوم: عدم وجود اعتقادات مشترک
.....۱۹	گفتار سوم: عدم تمکین زن از شوهر
.....۲۱	گفتار چهارم: عدم توجه همسر به حق سرپرستی و قیومیت شوهر
.....۲۳	گفتار پنجم: عدم پرداخت مهری
.....۲۶	گفتار ششم: عدم پرداخت نفقه
.....۲۸	گفتار هفتم: عدم توجه به نظایرهای جنسری زن
.....۲۹	جمع بندی

فصل سوم: علل خانوادگی

.....۳۱	گفتار اول: ازدواج تحمیلی
.....۳۲	گفتار دوم: دخالت های نابجای خانواده ها و اقوام زوجین
.....۳۴	گفتار سوم: عدم وجود احترام و محبت در خانواده
.....۳۶	گفتار چهارم: فقدان توانایی مالی شوهر
.....۳۸	گفتار پنجم: عدم تفاهم در تربیت فرزندان
.....۳۹	جمع بندی

فصل چهارم: علل اخلاقی

.....۴۲	گفتار اول: عدم وجود عفو و گذشت
.....۴۴	گفتار دوم: عدم وجود بردباری و فرو بردن خشم
.....۴۶	گفتار سوم: بد اخلاقی
.....۴۸	گفتار چهارم: عدم رعایت عدالت
.....۵۰	گفتار پنجم: عدم آراستگی برای شوهر
.....۵۲	گفتار ششم: عدم حفظ امانت و اسرار
.....۵۳	جمع بندی:
.....۵۵	نتیجه گیری
.....۵۷	پیشنهادهای
.....۵۸	فهرست منابع

نتیجه گیری

واضح و مبرهن است که جامعه سالم نیازمند به خانواد سالم در بطن خویش است اما امروزه

اختلافات و تنش های میان زوجین به عنوان یک آسیب جدی محسوب میشود برای داشتن

محیط خانوادگی امن که توأم با آسایش و آرامش باشد.

از این رو اهتمام ورزیدن نسبت به آگاهی یافتن و شناخت علل و عواملی که میتواند در ظهور

و بروز اختلافات نقش داشته باشد حائز اهمیت است به خصوص زمانی که این علل از منظر

آیات الهی و روایات ائمه معصوم (علیهم السلام) عرضه شده باشد از کارآمدی کاملی برخوردار

خواهد بود.

از منظر آیات و روایات اختلافات میان زوجین تحت تأثیر عوامل مختلفی است از جمله:

عوامل فردی که مشتمل بر عدم تمکین زن از شوهر، عدم توجه همسر به حق سرپرستی و

قیمومیت شوهر، عدم پرداخت مهریه و نفقه، عدم وجود کفویت میان زوجین و عدم وجود

اعتقادات مشترک میان آنان میباشد و نیز عوامل خانوادگی که مشتمل بر ازدواج تحمیلی، دخالت

های نابجای خانواده ها و اقوام و عدم وجود احترام و محبت در خانواده، فقدان توانایی مالی

شوهر، عدم تفاهم در تربیت فرزندان میباشد و در عوامل اخلاقی مواردی مانند عدم رعایت

عدالت، عدم وجود بردباری و فرو بردن خشم، عدم عفو و گذشت، بداخلاقی، عدم حفظ امانت و

اسرار و عدم آراستگی برای شوهر دخالت دارد.

با شناخت و آگاهی زوجین نسبت به این امور از وقوع اختلافات و تنش هایی که کانون خانواده را متزلزل میسازد پیشگیری شده است و گام بزرگی در جهت تفاهم هرچه بیشتر زوجین و تحکیم بنیان خانواده برداشته خواهد شد.

پیشهادات

- ۱- اهتمام به شناسایی علل ایجاد اختلافات میان زوجین و طبقه بندی آن ها برای برنامه ریزی منسجم و هماهنگ در جهت اصلاح و رفع آن.
- ۲- تقویت اعتقادات مذهبی اقشار مختلف جامعه به ویژه حیوانات که آماده تشکیل خانواده هستند.
- ۳- گنجاندن آموزش سبک زندگی صحیح اسلامی در کتاب های درسی مقاطع مختلف.
- ۴- برقراری کلاس های آموزشی زوجین جهت آشنایی با مسائل و مشکلاتی که امکان وقوع آن در هر زندگی مشترکی وجود دارد و ارائه راهکارهای صحیح و مناسب برخورد با آن.

فهرست منابع

* قرآن کریم

منابع عربی:

۱. ابن منظور، محمد مکرم، لسان العرب، ج ۵، بیروت، دارالحیاء التراث العربی، ۱۴۰۸ق.
۲. حرعاملی، محمد بن حسن، وسایل الشیعه، ج ۲۰، قم، ذوالقربی، ۱۳۸۷.
۳. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن الکریم، بیروت، دارالقلم، ۱۴۱۲ق.
۴. شعبه حرانی، حسن علی، تحت العقول عن آل الرسول، چاپ دوم، قم، انتشارات اسلامی، ۱۴۰۴ق.
۵. الطریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، بیروت، مؤسسه التاریخ العربی، ۱۴۲۸ق.

منابع فارسی:

۱. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن الکریم، ترجمه و تلخیص جهانگیر ولدییگی، سنندج، نشر آراس، ۱۳۸۹.
۲. رفسنجانی، هاشمی و دیگران، فرهنگ قرآن، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۷.
۳. سالاری فر، محمدرضا، نظام خانواده در اسلام، چاپ نهم، قم، مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۲.
۴. طباطبایی، محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ترجمه موسوی همدانی، چاپ پنجم، قم، انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴.
۵. عالمی، علی، خانواده در پرتو قرآن و حدیث، چاپ دوم، قم، خدادادی، ۱۳۹۲.
۶. عیسی زاده، عیسی، خانواده در قرآن، چاپ سوم، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۱.
۷. قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، چاپ یازدهم، ج ۷، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.

۸. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، محقق و مصحح حسنی بیرجندی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق.
۹. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، چاپ شصت و دوم، تهران، نشر صدرا، ۱۳۷۶.
۱۰. مکارم شیرازی ناصر و همکاران، برگزیده تفسیر نمونه، چاپ سیزدهم، ج ۲، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۸۲.

پایان نامه:

۱. عماد، زهرا، علل افزایش طلاق و راهکارهای پیشگیری آن از منظر اسلام، حوزه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)، شیراز، سطح ۲، ۱۳۹۵.
۲. نجمه، نماینده، راهکارهای پیشگیری و رفع اختلافات اجتماعی از منظر قرآن، حوزه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)، شیراز، سطح ۲، ۱۳۹۵.

منابع دیجتالی:

۱. علی، خامنه ای، زن و بازیابی هویت حقیقی، به کوشش محسن کربلایی نظر، بی جا، انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۰.

2. <http://farsi.khamenti.ir>

۳. نرم افزار جامعه الاحادیث نور ۳/۵.